

УДК 338.45:005.35

<https://doi.org/10.31713/ve3202519>

JEL: M14, Q01, Q56, L52, L60

Олійник О. О. [1; ORCID ID: 0000-0002-3941-2286],

к.е.н., доцент

¹Національний університет водного господарства та природокористування, м. Рівне

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ КРИЗЬ ПРИЗМУ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

В науковій роботі досліджено соціально відповідальні практики промислових підприємств крізь призму Цілей сталого розвитку. Визначено, що пріоритетними для промислових підприємств є ініціативи у сфері забезпечення гідної праці, охорони здоров'я, екологічної безпеки та партнерств з громадами. Це дозволяє розглядати корпоративну соціальну відповідальність як дієвий інструмент досягнення Цілей сталого розвитку.

Ключові слова: соціальна відповідальність; корпоративна соціальна відповідальність; промислові підприємства; Цілі сталого розвитку; сталий розвиток; корпоративні програми.

Постановка проблеми. В сучасних умовах загострення соціально-економічних та екологічних ризиків питання відповідальності бізнесу виходять за межі традиційних економічних показників і дедалі тісніше інтегруються у парадигму сталого розвитку. Прийнята у 2015 році Генеральною Асамблеєю ООН Програма сталого розвитку до 2030 року визначила 17 Цілей сталого розвитку (ЦСР) [1], які наразі є універсальним орієнтиром діяльності урядів, громадянського суспільства та бізнесу. В умовах глибоких трансформацій світової економіки саме промислові підприємства несуть особливу відповідальність за досягнення цих цілей.

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) в останні десятиліття еволюціонувала від концепції добровільної філантропії до стратегічного інструменту формування конкурентоспроможності підприємств [2]. Для промисловості, яка традиційно асоціюється з високим рівнем споживання ресурсів та негативним впливом на довкілля, інтеграція принципів КСВ з Цілями сталого розвитку набуває подвійного значення: по-перше, це можливість мінімізації ризиків та зменшення екологічного та соціального навантаження, по-друге, це інструмент створення доданої вартості шляхом

впровадження інновацій, розвитку партнерств та забезпечення стійкості бізнес-моделей.

В українському контексті проблема соціальної відповідальності промислових підприємств крізь призму ЦСР набуває ще більшої актуальності. Післявоєнне відновлення, інтеграція до європейського економічного простору та необхідність модернізації промислових потужностей потребують нової моделі взаємодії бізнесу, держави та суспільства. У цьому процесі промислові підприємства здатні відіграти ключову роль шляхом трансформації своїх стратегій відповідальності у напрямі забезпечення гідної праці, екологічної безпеки, інноваційного розвитку, зміцнення місцевих громад та гармонізації виробництва із вимогами сталого розвитку загалом.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження соціальної відповідальності промислових підприємств у контексті досягнення Цілей сталого розвитку є надзвичайно актуальним науковим завданням як для України, так і для світової спільноти. Вітчизняні та зарубіжні дослідники, зокрема, Н. Антошко, В. Гончар, О. Грішнова, Дж. Елкінгтон, С. Ілляшенко, А. Керролл, Л. Лінгур, В. Семеніхіна, Н. Самолюк, М. Портер та інші аналізують сучасні підходи до реалізації КСВ в умовах невизначеності, досліджують її вплив на конкурентоспроможність підприємств, розвиток людського капіталу, екологічну ефективність тощо. Особливий акцент робиться на екологічних, соціальних та управлінських (ESG) практиках, які стають не лише індикатором репутації підприємств, але і стратегічним інструментом їх довгострокової стійкості. Водночас одним із важливих аспектів, що потребує подальшого вивчення, є взаємозв'язок між реалізацією соціально відповідальних практик промислових підприємств та їхнім внеском у досягнення ЦСР.

Метою роботи є дослідження соціально відповідальних практик промислових підприємств України в контексті відповідності Цілям сталого розвитку.

Виклад основного матеріалу. Дослідження проведено на прикладі провідних українських промислових підприємств – Metinvest, Farmak та Interpipe, які представляють різні види промисловості. Такий підхід дозволяє комплексно розглянути соціально відповідальні практики у гірничо-металургійній, фармацевтичній та машинобудівній сферах. Усі обрані компанії є ключовими виробниками у своїх галузях, великими роботодавцями та платниками податків, що мають вагомий вплив на економічний, соціальний та екологічний розвиток України. Їхня діяльність тісно

пов'язана з реалізацією Цілей сталого розвитку, зокрема у напрямках гідної праці, охорони здоров'я, інновацій, відповідального виробництва, кліматичних дій та розвитку місцевих громад. Саме поєднання різних видів промисловості в одній вибірці забезпечує репрезентативність і дає можливість виявити як спільні тенденції, так і специфіку впровадження корпоративної соціальної відповідальності у різних виробничих умовах.

Метінвест (Metinvest) – це міжнародна вертикально інтегрована гірничо-металургійна група компаній, яка представляє галузь, що традиційно асоціюється з високим рівнем екологічних ризиків. Варто відмітити, що впродовж останніх років компанія інвестує у модернізацію виробництва, енергоефективність та підтримку громад, поєднуючи економічні цілі з принципами сталого розвитку [3]. Фармак (Farmak) є символом сучасної фармацевтики в Україні, адже забезпечує доступ до якісних ліків, розвиває наукові дослідження та інновації, сприяючи досягненню Цілей сталого розвитку у сфері здоров'я, інновацій та людського капіталу. Завдяки якості та інноваціям, Фармак з 2010 року є лідером фармацевтичного ринку України та одним із найбільших експортерів лікарських засобів [4]. Інтерпайп (Interpipe) демонструє приклад високотехнологічного машинобудівного підприємства, яке орієнтується на зниження вуглецевого сліду, підвищення ефективності виробництва та утвердження екологічної відповідальності у важкій промисловості. Компанія є один із лідерів із декарбонізації у промисловому секторі України та Європи [5].

Першим об'єктом аналізу є Метінвест – найбільший гравець української гірничо-металургійної промисловості, який поєднує стратегічне значення для економіки країни з активною реалізацією соціально відповідальних програм та системною інтеграцією Цілей сталого розвитку у свою діяльність. Соціально відповідальна діяльність Metinvest у 2024 році чітко структурована крізь призму Цілей сталого розвитку [6]. Попри воєнний стан компанія сфокусувалася на п'яти головних напрямках, які відповідають її довгостроковим стратегічним орієнтирам.

Внесок у ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання» реалізується через підтримку виробничої діяльності та проведення критично важливих ремонтів, надання медичної та психологічної допомоги постраждалим працівникам і їхнім сім'ям, адаптацію та інтеграцію ветеранів у мирне життя, а також підвищення зарплат і

посилення системи мотивації. В межах ЦСР 9 «Інновації та інфраструктура» компанія співпрацює з органами влади та приватним сектором у проєктах післявоєнної відбудови, диверсифікує виробництво з орієнтацією на «зелену сталь», розвиває цифрові трансформації та інформаційну безпеку, а також розширює освітні можливості через Метінвест Політехніку. Внесок у ЦСР 11 «Сталий розвиток міст і спільнот» проявляється у наданні гуманітарної допомоги, відновленні зруйнованої інфраструктури, облаштуванні укриттів для населення, ремонті лікарень та їх забезпеченні медикаментами та обладнанням. У сфері ЦСР 12 «Відповідальне споживання» Метінвест посилює управління енергобезпекою, впроваджує ресурсощадні технологічні рішення, розширює практики переробки та повторного використання відходів, а також збільшує частку повторного використання води. Щодо ЦСР 13 «Боротьба зі зміною клімату», компанія розвиває енергоефективність, підвищує прозорість у звітуванні про викиди, вдосконалює системи управління кліматичними ризиками та здійснює оцінку сценаріїв впливу, рекомендованих Паризькою кліматичною угодою.

Таким чином, КСВ-стратегія Метінвест поєднує соціальні, економічні та екологічні аспекти, інтегруючи підтримку працівників і громад із довгостроковою модернізацією виробництва та глобальною екологічною відповідальністю.

Фармацевтична промисловість займає особливе місце у дослідженні корпоративної соціальної відповідальності, оскільки безпосередньо пов'язана із забезпеченням суспільства якісними й доступними лікарськими засобами, охороною здоров'я та розвитком наукового потенціалу [7]. Серед українських підприємств у цій сфері Фармак вирізняється системним підходом до впровадження принципів сталого розвитку, поєднуючи виробничі інновації з екологічною відповідальністю та соціальними програмами. Саме ця компанія є показовим прикладом того, як бізнес може не лише досягати високих економічних результатів, але й робити вагомий внесок у досягнення пріоритетних Цілей сталого розвитку (таблиця).

Таблиця

Відповідність програм КСВ АТ «Фармак» Цілям сталого розвитку

Ціль сталого розвитку	Програма / ініціатива
ЦСР 3 «Міцне здоров'я і благополуччя»	Донорство крові; проєкт «Мобільні лікарі»; закупівля вітамінів для дітей; реабілітація поранених військових; забезпечення доступними ліками
ЦСР 4 «Якісна освіта»	Програма «Farmak ChemPRO»; стипендії студентам; створення «BioMed-ScienceHub»; конференція «Школа молодих науковців»; проєкт «Безпечна освіта»
ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання»	Збереження робочих місць і заробітних плат; адаптація та навчання персоналу; програма підтримки ветеранів і захисників.
ЦСР 12 «Відповідальне споживання»	Система ощадливого виробництва (ISO 18404, ISO 13053); проєкт «Ліки утилізуй – планету рятуй!»; «Зелений офіс»
ЦСР 13 «Боротьба зі зміною клімату»	Зменшення споживання електроенергії, газу та води; системи енергоменеджменту (ISO 50001) та екологічного управління (ISO 14001); модернізація очисних споруд
ЦСР 16 «Мир та справедливість»	Антикорупційна програма; «trust line»; Кодекс корпоративної культури; дисциплінарний комітет
ЦСР 17 «Партнерство заради стійкого розвитку»	Співпраця з Veteran Hub; меморандум із Шосткинською громадою («Світло заради життя»); партнерство з KSE Foundation («Безпечна освіта»)

Джерело: складено за даними [8]

Аналіз соціально відповідальних практик АТ «Фармак» засвідчує системний і комплексний підхід компанії до реалізації Цілей сталого розвитку. Програми охоплюють ключові напрями – від охорони здоров'я, освіти та забезпечення гідної праці до екологічної безпеки, кліматичних дій та партнерств із громадами. Компанія послідовно поєднує економічні цілі з соціальними та екологічними зобов'язаннями, що підтверджується як кількісними результатами (зниження споживання ресурсів, скорочення відходів), так і якісними ініціативами (розвиток наукових центрів, освітніх програм, підтримка ветеранів і вразливих груп). У такий спосіб Фармак не лише забезпечує конкурентоспроможність на ринку, а й формує стійку

модель розвитку, орієнтовану на довгостроковий позитивний вплив на суспільство та довкілля.

Наступним підприємством для аналізу є Інтерпайп – українська промислова компанія, що спеціалізується на виробництві сталевих труб та залізничної продукції. Її діяльність є показовою з точки зору впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності у важкій промисловості, адже поєднує високотехнологічне виробництво з екологічними ініціативами, модернізацією виробничих процесів та підтримкою місцевих громад. Аналіз соціальної звітності Інтерпайп дозволяє простежити, яким чином соціально відповідальні програми компанії корелюють із досягненням Цілей сталого розвитку, зокрема у сфері інновацій, відповідального виробництва, кліматичних дій та розвитку людського потенціалу [9].

Так, в центрі уваги перебувають заходи із підвищення енергоефективності та зменшення вуглецевого сліду, що відповідає цілям ЦСР 12 «Відповідальне споживання» та ЦСР 13 «Боротьба зі зміною клімату». У 2023 році компанія продовжила реалізацію програми з модернізації виробництва, спрямованої на скорочення енергозатрат і зниження обсягів викидів, а також удосконалювала системи утилізації відходів.

Важливе місце у стратегії Інтерпайп займає ЦСР 9 «Інновації та інфраструктура», адже підприємство системно інвестує у впровадження нових технологій, цифровізацію виробничих процесів та розвиток сучасних інженерних рішень. Компанія реалізує проєкти, спрямовані на розширення експортного потенціалу та зміцнення позицій України на світових ринках промислової продукції, що водночас сприяє економічному зростанню та конкурентоспроможності.

Не менш значущим є напрям ЦСР 8 «Гідна праця та економічне зростання». Інтерпайп підтримує високі стандарти охорони праці, впроваджує програми з навчання персоналу та розвитку професійних компетенцій, зберігаючи робочі місця навіть в умовах кризи. Соціальні ініціативи компанії спрямовані на підтримку місцевих громад, розвиток освітніх і культурних проєктів, що дозволяє поєднувати економічні результати із суспільною користю.

Висновки. Таким чином, аналіз діяльності трьох промислових компаній продемонстрував, що соціальна відповідальність поступово стає невід'ємним елементом їхніх бізнес-стратегій. Попри належність до різних видів промисловості, їх об'єднує орієнтація на підтримку працівників, співпрацю з громадами, розвиток освіти та науки, а

також прагнення знизити екологічне навантаження виробництва. Це свідчить, що промисловість в Україні поступово переорієнтовується із вузько економічних завдань на ширшу суспільну і природоохоронну відповідальність.

Перспективи подальшого розвитку КСВ у промисловості залежать від здатності компаній більш системно впроваджувати міжнародні стандарти звітності та вимірювати вплив своїх програм. Доцільним є посилення екологічної складової через інвестиції в енергоощадні технології та декарбонізацію, розширення партнерств з університетами та науковими центрами, а також розвиток цифрових інструментів для моніторингу результатів. Важливо також продовжувати реалізовувати соціальні програми, пов'язані з підтримкою ветеранів, працевлаштуванням молоді та допомогою громадам, оскільки це безпосередньо впливає на стійкість суспільства у післявоєнний період. Відтак майбутнє української промисловості залежатиме від того, наскільки гармонійно підприємства зможуть поєднати економічну ефективність із соціальною та екологічною відповідальністю. Такий баланс не лише зміцнить їхні позиції на внутрішньому та зовнішньому ринках, але й зробить їх вагомими учасниками глобального руху за досягнення Цілей сталого розвитку.

1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *United Nations*. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda> (дата звернення: 05.09.2025).
2. Олійник О. О. Еволюція корпоративної соціальної відповідальності в науковому дискурсі: бібліографічний аналіз. *Економіка промисловості*. 2025. № 2 (110). С. 66–78. <http://doi.org/10.15407/econindustry.2025.02.066>
3. Про компанію. *Metinvest*. URL: <https://metinvestholding.com/ua/about> (дата звернення: 05.09.2025).
4. Про компанію. *Farmak*. URL: <https://farmak.ua/> (дата звернення: 05.09.2025).
5. Зелена металургія. *Intepipe*. URL: <https://interpipe.biz/> (дата звернення: 05.09.2025).
6. Річний звіт 2024. *Metinvest*. URL: <https://metinvestholding.com/Content/Entities/Report/38/ua/%20metinvest-annual-report-2024.pdf> (дата звернення: 05.09.2025).
7. Tkachenko N. O., Horodetska I. Y., Levytska O. R. Analysis of approaches to the preparation of social reporting of pharmaceutical enterprises. *Current issues in pharmacy and medicine: science and practice*. 2023. № 16 (2). P. 186–193.
8. Звіт зі сталого розвитку за 2023 рік. *Farmak*. URL: https://farmak.ua/wp-content/uploads/2025/04/zvit-zi-stalogo-rozvitku_2023-rik-1.pdf (дата звернення: 05.09.2025).
9. Річний звіт Групи компаній Intepipe 2023. *Intepipe*. URL: https://interpipe.biz/uploads/block-files/67ab6569447df_2023.pdf (дата звернення: 05.09.2025).

REFERENCES:

1. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. *United Nations*. URL: <https://sdgs.un.org/2030agenda> (data zvernennia: 05.09.2025).
2. Oliinyk O. O. Evoliutsiia korporatyvnoi sotsialnoi vidpovidalnosti v naukovomu diskursi: bibliografichniy analiz. *Ekonomika promyslovosti*. 2025. № 2 (110). S. 66–78. <http://doi.org/10.15407/econindustry.2025.02.066>
3. Pro kompaniiu. *Metinvest*. URL: <https://metinvestholding.com/ua/about> (data zvernennia: 05.09.2025).
4. Pro kompaniiu. *Farmak*. URL: <https://farmak.ua/> (data zvernennia: 05.09.2025).
5. Zelena metalurhiia. *Intepipe*. URL: <https://interpipe.biz/> (data zvernennia: 05.09.2025).
6. Richnyi zvit 2024. *Metinvest*. URL: <https://metinvestholding.com/Content/Entities/Report/38/ua/%20metinvest-annual-report-2024.pdf> (data zvernennia: 05.09.2025).
7. Tkachenko N. O., Horodetska I. Y., Levytska O. R. Analysis of approaches to the preparation of social reporting of pharmaceutical enterprises. *Current issues in pharmacy and medicine: science and practice*. 2023. № 16 (2). P. 186–193.
8. Zvit zi staloho rozvytku za 2023 rik. *Farmak*. URL: https://farmak.ua/wp-content/uploads/2025/04/zvit-zi-stalogo-rozvytku_2023-rik-1.pdf (data zvernennia: 05.09.2025).
9. Richnyi zvit Hrupy kompanii Intepipe 2023. *Intepipe*. URL: https://interpipe.biz/uploads/block-files/67ab6569447df_2023.pdf (data zvernennia: 05.09.2025).

Oliinyk O. O. ^[1; ORCID ID: 0000-0002-3941-2286],

Candidate of Economics (Ph.D.), Associate Professor

¹*National University of Water and Environmental Engineering, Rivne*

SOCIAL RESPONSIBILITY OF INDUSTRIAL ENTERPRISES THROUGH THE PRISM OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS

The article explores the features of implementing social responsibility by Ukrainian industrial enterprises through the lens of the United Nations Sustainable Development Goals (SDGs) 2030. The relevance of the topic is determined by the need to align business economic interests with social and environmental challenges, which is particularly important in the context of wartime and post-war recovery of the country. The study applies content analysis of official sustainability and non-financial reports of leading Ukrainian companies. The research focuses on three enterprises – Metinvest, Farmak, and Intepipe, which represent different branches of industry (mining and metallurgy, pharmaceuticals, and mechanical engineering). The analysis identifies priority areas of corporate social responsibility implementation that closely correlate with the SDGs: ensuring decent work and economic growth (SDG 8), good health and well-being (SDG 3), education and science development (SDG 4), innovation and infrastructure (SDG 9),

responsible consumption and production (SDG 12), climate action (SDG 13), sustainable communities (SDG 11), and partnerships (SDG 17). It is established that the companies demonstrate a comprehensive approach to integrating sustainability practices, which includes both internal policies (personnel development, energy efficiency improvements, anti-corruption compliance systems) and external programs (community support, humanitarian initiatives, and international cooperation). The study concludes that CSR in Ukrainian industry is gradually transforming into a strategic tool for achieving the SDGs. It is recommended to enhance the measurability of CSR performance, develop digital monitoring tools, and strengthen partnerships with academic institutions and civil society organizations. Such measures would allow industrial enterprises not only to reinforce their competitiveness but also to make a substantial contribution to the socio-economic resilience of Ukraine.

Keywords: social responsibility; corporate social responsibility; industrial enterprises; Sustainable Development Goals; sustainability; corporate programs.

Отримано: 08 вересня 2025 року
Прорецензовано: 13 вересня 2025 року
Прийнято до друку: 26 вересня 2025 року